

Blog broj: 19

Aktuelna vanjska politika

Fikseri – siva eminencija novinarstva

Autorica: Brankica Smiljanić
Decembar 2021.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima VPI BH ima za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) na aktuelne teme iz sfere vanjske politike usmjeren ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor da mladi vanjskopolitički analitičari/ke kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Stavovi, mišljenja i zaključci u ovom tekstu ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-ebert-stiftung i Vanjskopolitičke inicijative BH. Friedrich-ebert-stiftung i Vanjskopolitička inicijativa BH ne garantuju za tačnost podataka koji su izneseni u tekstu.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | ured u Bosni i Hercegovini
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Mahir Sijamija
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline - Freepik.com
Publikaciju možete naručiti na e-mail: fes@fes.ba.
Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:
Vanjskopolitička inicijativa BH
CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo
327(497-15)
SMILJANIĆ, BRANKICA
Aktuelna vanjska politika: "Fikseri – siva eminencija novinarstva"
/ Brankica Smiljanić - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung,
2021. - 3 str. A4 format

ISBN -----

COBISS.BH-ID -----

Fikseri – siva eminencija novinarstva

Autorica: Brankica Smiljanić

Novinari u demokratskim društvima igraju ključnu ulogu u otkrivanju istine. Ne samo lokalno, nego regionalno pa čak i svjetski. Dobra i kvalitetna priča, daleko se čuje. Novinarstvo i novinari se obično nazivaju sedma sila koja značajno utiče na javno mnijenje. I mada često zapostavljeni, novinari su bitna karika, jedna važna spona bez koje se ne može. Oni su dostavljači pravovremenih, tačnih i pouzdanih informacija. Ako se samo prisjetimo vremena kad te informacije nisu mogle daleko da putuju i trebalo im je dugo da dođu do odredišta, sad se čini, ipak, da je sve na dlanu. Pa da li je to baš tako? I nije baš!

Koliko god se sve činilo dostupno, internet u mnogo slučajeva nije i ne bi trebao biti glavni izvor informacija, jer sam internet nije zakonski regulisan i previše lažnih informacija svakodnevno kruži. Teško je nekad odlučiti šta je istina, a šta je laž. Što dodatno otežava profesionalnim novinarima da se bave svojim poslom, ali i građanima koji nisu medijski pismeni da isfiltriraju istinu u moru laži. I ma koliko se činilo da se nekad gušimo u svemu tome, čamac za spasavanje uvijek nekako dođe, jer postoje web portali koji se isključivo bave razotkrivanjem lažnih vijesti.

Ko su i šta su fikseri u novinarstvu?

Upravo iz tog razloga, teško je vjerovati, recimo, nekome ko živi u Njemačkoj da se neki događaji kod nas dešavaju baš onako kako je na internetu napisano. I s razlogom. Zato mnogi inostrani mediji unajmljuju fiksera. Oni su za svoj rad plaćeni, ali i ne nagrađeni, jer iza priče koja se objavi nikad ne stoji njihov potpis, iako su oni ti koji su veliki posao uradili. Pa ko su oni?

„U novinarstvu, fikseri su lokalni novinari koji 'pripremaju teren' za dolazak stranih novinarskih ekipa u njima nepoznatu zemlju. Fikseri predlažu i dogovaraju termine za razgovor sa sagovornicima, organizuju put ukoliko je u pitanju terenski rad na različitim lokacijama, a ujedno su i prevodioci. Fikser je zanimanje i trebalo bi kao takvo biti i priznato. Fikseri su potreba. To su ljudi od povjerenja bez kojih nema dobre priče“, opisuje svoje zanimanje Nikoleta Milašević-Dobrača.

Ovim zanimanjem bavi se od 1996. godine. Proteklih godina najviše je radila za PBS, Daily Mail, The Times, BBC radio, BBC televizija i CNN.

„Radila sam i sa svjetski poznatim fotografom Tomom Stoddartom čija je foto priča o ženama u Sarajevu tokom rata možda našoj publici najpoznatija. S njim sam radila priču o djeci žrtvama nagaznih mina tokom posjete pokojne princeze Diane našoj zemlji. Ne mogu, a da ne spomenem i nekadašnjeg novinara britanskog The Timesa – Daniela McGroryija“, prisjeća se Nikoleta.

Ipak, najvjerniji redovnom izvještavanju iz Bosne i Hercegovine sa kojim je radila je novinar američkog PBS-a, Malcolm Brabant. Kao fikser, radila je i na dva strana igrana filma koja su se snimala u BiH: „Pucanj kroz srce“ i „Lov u Bosni“.

Dokazane i historijske činjenice pravi su put da se izbjegne manipulacija

Svako radi po svojoj savijesti ističe Nikoleta, a o vjerodostojnosti priča na kojima je radila kaže najbolje govore historijske činjenice.

„Niko ne može osporiti da je vojska Republike Srpske počinila ratne zločine u Foči. Sjećam se priče za britanski Daily Mail, autora Davida Williama, o najmlađoj žrtvi silovanja iz ovog grada koja je imala samo devet godina kada je silovana. Niko ne može opovrgnuti postojanje ove djevojčice - danas žene, niti njezinu kao ni stravičnu sudbinu njezinih sunarodnjaka sa ovog područja“, ističe.

S druge strane, imate strane medije navodi Nikoleta koji su izvještavali o nekim, za njih vjerodostojnim događajima, na potpuno suprotan način i koji su radili sa fikserima koji razmišljaju kao i oni „to su neke druge istine, ako se uopšte mogu nazvati istinama“.

Pandemija korona virusa dosta je „pomogla“ u širenju lažnih informacija, pa baš kako je Nikoleta navela u dešavanjima prije, to se dešavalo upravo i sada prenosom informacija u kojem su direktno uključena i vanjskopolitička dešavanja. Posljedice mogu biti veoma pogubne po razumijevanje šta se stvarno dešava u Bosni i Hercegovini i kako objasniti inostranim medijima uključenost pojedinih političara u raznim aferama, a da nema konkretnih sankcija.

Fikseri u ovom slučaju pokušavaju da ugovore, recimo, intervju sa članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine Miloradom Dodikom kako bi došli do nekih ključnih odgovora za područje entiteta Republike Srpske. Ne dešava se često da ti dogovori budu uspješni, ali se barem može reći da isti ti političari nisu htjeli da sarađuju. Što je izuzetno važno za građane. Da znaju koliko su političari otvoreni da o svemu što se dešava i da pričaju.

I na kraju, ma koliko je ovo zanimanje zaista staro i nije nikakva tajna, teško je povjerovati da su fikseri toliko nevidljivi, a zapravo o njima ovise mnogi međunarodni i međudržavni odnosi. Kao posrednici oduvijek su bili potrebni međunarodnoj zajednici koja ovisi o njima. Treba spomenuti možda i ključnu stvar, a to je da inostrani mediji ne plaćaju samo logistiku nego i historiju i kulturu, a to samo izvorno mogu znati oni koji u toj zemlji i žive.

Početkom septembra objavljena je knjiga hrvatske naučnice Zrinke Stahuljak „Fikseri u Srednjem vijeku“, koja živi i radi u Los Angelesu. A, knjiga predstavlja jednu opsežnu historijsku studiju o srednjovjekovnim fikserima.